

Sygn. akt **XXV C 1859/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 maja 2022 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXV Wydział Cywilny, w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Anna Ogińska – Łągiewka
-----------------	--------------------------------

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 30 maja 2022 r. w Warszawie

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości z siedzibą w W.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. ustala, że pozwana wygrała niniejszą sprawę w całości, pozostawiając wyliczenie kosztów procesu referendarzowi sądowemu

Sygn. akt **XXV C 584/22**

UZASADNIENIE

(...) Sp. z o.o. w W. wystąpiła ostatecznie przeciwko Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości w W. o zapłatę kwoty 3.942.684,99 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Roszczenia wywodzone przez powódkę związane są z zawartą z pozwanym umową o dofinansowanie nr (...) na realizację projektu „Wdrożenie do produkcji sprężystych elementów wielokształtowych z wykorzystaniem innowacyjnej metody kształtowania poprzez miejscowe oddziaływanie indukcyjne”. Powódka dowodziła, że pozwany dokonał bezpodstawnego wypowiedzenia Umowy, powołując się na rzekome sfalszowanie promesy kredytowej. Dokument ten tymczasem został wystawiony przez pracownika banku. Według powódki wielomiesięczne opóźnienia w wypłatach transz (nierespektowanie postanowienia o zabezpieczeniu), skutkowały tym, że powódka nie mogła realizować skutecznie kolejnych etapów inwestycji. Projekt zakładał bowiem, że finansowanie wydatków będzie dokonywane częściowo ze środków własnych, a częściowo ze środków publicznych. Jako szkodę powódka wskazała kwotę niewypłaconego dofinansowania, która powiększyłaby stan majątku powódki, gdyby Umowa została przez pozwanego zrealizowana należycie. Równowartość niewypłaconego dofinansowania powiększałaby majątek powódki o wartość zakupionych środków i wykonanych prac, co znalazłoby odzwierciedlenie w bilansie przedsiębiorstwa. Jako podstawę formułowanego roszczenia o zapłatę powódka wskazała art. 471 k.c. oraz 492 k.c. Według powódki ciężar wykazania skuteczności i podstaw wypowiedzenia Umowy spoczywa na pozwanym (pozew z 04 września 2018 r. – k. 3-47; pismo procesowe z 21 września 2018 r. modyfikujące powództwo – k. 120-136; pismo procesowe z 20 grudnia 2018 r. modyfikujące powództwo – k. 251-265; pismo procesowe z 29 października 2020 r. – k. 520-579).

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości w W. wnosila o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratury Generalnej RP.

W ocenie pozwanego powódka nie wykazała przesłanek odpowiedzialności kontraktowej. Dokument promesy został negatywnie zweryfikowany, pozwany uznał, że projekt na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie nie spełniał wszystkich kryteriów formalnych, których spełnienie było konieczne dla przyznania dofinansowania. W następstwie wypowiedzenia Umowy pozwany nie zrealizował kolejnych wniosków o płatność. Wobec postanowienia o zabezpieczeniu pozwany z uwagi na przekroczenie terminu realizacji projektu, zażądał dodatkowego zabezpieczenia należytego wykonania umowy. Powódka nie wniosła jednak dodatkowego zabezpieczenia, tym samym dopuściła się nienależytego wykonania zobowiązania. Termin realizacji projektu upłynął bezskutecznie i nie było już podstaw do wypłaty kolejnych transz środków. W rezultacie pozwany wezwał powódkę do zwrotu wszystkich dotychczas wypłaconych środków oraz zainicjował postępowanie administracyjne w tym przedmiocie. Zdaniem pozwanego powódka ze względu na charakter umowy o dofinansowanie nie mogła odstąpić od Umowy na podstawie art. 492 k.c. (odpowiedź na pozew – k. 207-225; pismo procesowe z 18 grudnia 2018 r. stanowiące odpowiedź na modyfikację powództwa – k. 241-245; pismo procesowe z 12 lutego 2019 r. stanowiące odpowiedź na modyfikację powództwa – k. 342-358; pismo procesowe z 12 października 2020 r. – k. 482).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana jako Instytucja Wdrażająca (Pośrednicząca – w rozumieniu ustawy z 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020) prowadziła **konkurs w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020 Oś priorytetowa III: Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach Działanie 3.2 Wsparcie wdrożeń wyników prac B+R Poddziałanie 3.2.1 Badania na rynek**. Kwota przeznaczonego dofinansowania do projektów zlokalizowanych w województwie (...) wynosiła 99.460.000,00 zł (dowód: regulamin konkursu – k. 138-148 akt XXV Co 158/18).

Ogólne zasady dokonywania oceny projektów w konkursie określono w §8 **regulaminu konkursu** (k. 144 akt XXV Co 158/18). Ocena dokonywana była w oparciu o kryteria wyboru projektów określone w załączniku nr 1 do regulaminu na podstawie informacji zawartych we wniosku o dofinansowanie, a także informacji udzielonych przez wnioskodawców podczas posiedzenia Panelu Ekspertów. Według §8 ust. 10 regulaminu konkursu prawdziwość oświadczeń i danych zawartych we wniosku o dofinansowanie może zostać zweryfikowana na każdym etapie oceny, jak również przed i po zawarciu umowy o dofinansowanie projektu. Na etapie oceny merytorycznej projekt może zostać cofnięty do oceny formalnej w celu przeprowadzenia ponownej formalnej weryfikacji spełnienia kryteriów formalnych (d: §8 regulaminu konkursu - k. 144-144v akt XXV Co 158/18).

Zasady dokonywania oceny formalnej określono w §9 regulaminu konkursu, zaś zasady oceny merytorycznej w §10 regulaminu konkursu (d: §9 regulaminu konkursu - k. 144v; §10 regulaminu konkursu – k. 144v-145v akt XXV Co 158/18).

Projekt może zostać wybrany do dofinansowania gdy spełnił kryteria wyboru projektów i uzyskał wymaganą liczbę punktów (d: §11 ust. 1 regulaminu konkursu - k. 145v akt XXV Co 158/18).

Warunki zawarcia umowy o dofinansowanie projektu zamieszczono w §13 regulaminu konkursu (d: §13 regulaminu konkursu - k. 146- akt XXV Co 158/18).

Według treści załącznika nr 1 do regulaminu konkursu, jednym z badanych kryteriów konkursowych było posiadanie przez wnioskodawcę zdolności do sfinansowania projektu (kryterium merytoryczne pkt 5 – k 134 akt XXV Co 158/18). Ocenie podlegało to, czy wnioskodawca posiada odpowiednie środki finansowe do sfinansowania całości wydatków w ramach projektu. Wnioskodawca musiał dysponować środkami finansowymi wystarczającymi na realizację projektu, na zapewnienie jego płynności finansowej, z uwzględnieniem dofinansowania. Weryfikacja było

dokonywana na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach finansowych za ostatnie dwa lata obrotowe oraz prognozach finansowych zawartych w dokumentacji aplikacyjnej. W przypadku finansowania projektu również z innych niż dotacja zewnętrznych źródeł (np. kredyt, pożyczka) ocenie podlega wiarygodność/realność pozyskania takich zewnętrznych źródeł finansowania, w tym wiarygodność osób/podmiotów potwierdzających zapewnienie finansowania. Ocena była dokonywana na podstawie informacji zawartych w dokumentacji aplikacyjnej oraz dołączonych kopiach dokumentów potwierdzających zapewnienie finansowania (dowód:

kryteria wyboru projektów – k. 129-136v akt XXV Co 158/18).

30 września 2015 r. pomiędzy powódką a (...) Sp. z o.o., Sp. k. w K. została zawarta **umowa o świadczenie usług doradczych** w zakresie pozyskiwania środków unijnych. Przedmiotem umowy było przygotowanie wniosku o dofinansowanie „Wdrożenie do produkcji innowacyjnej metody kształtowania elementów sprężystych poprzez oddziaływanie indukcyjne” w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój. Wniosek miał zostać przygotowany w oparciu o analizę stanu faktycznego, danych przedstawionych w karcie projektu i przedłożonych przez powódkę informacji, zgodnie z rekomendacją (...) (dowód: umowa o świadczenie usług doradczych – k. 103-107, aneks – k. 109-110 akt XXV Co 158/18).

Pracownik (...) Sp. z o.o., Sp. k. w K. w załączeniu do wiadomości e-mail z 16 października 2015 r. skierowanej do powódki przedstawił uzupełniony szablon wniosku o finansowanie w (...) S.A., który powódka miała podpisać, a następnie wysłać na adres: „A. K. (1) Dyrektor Regionu(...)S.A., ul. (...), (...)-(...) K.”. Powódka podpisała przesłany jej wniosek oraz wysłała na wskazany w wiadomości e-mail adres (dowód: wydruk wiadomości e-mail z 16 października 2015 r. – k. 112; wniosek o finansowanie – k. 113-113v; wydruk listu przewozowego z 19 października 2015 r. – k. 115 [w] aktach XXV Co 158/18).

26 października 2015 r. został sporządzony przez A. K. (1), posługującego się pieczęciami (...) S.A. w W. dokument zatytułowany „**Promesa udzielenia pożyczki leasingowej**”. Według treści tego dokumentu (...) S.A. Oddział w K. deklaruje gotowość zawarcia umowy pożyczki z powódką w wysokości 8.574.060,00 zł z przeznaczeniem na pokrycie kosztów realizacji projektu zatytułowanego „Wdrożenie do produkcji sprężystych elementów wielokształtowych z wykorzystaniem innowacyjnej metody kształtowania poprzez miejscowe oddziaływanie indukcyjne”, który opisany został w przedłożonym wniosku o udzielenie pożyczki z 21 października 2015 r. W myśl pkt 4. promesa została wystawiona na podstawie pozytywnej oceny zdolności do spłaty pożyczki wraz z odsetkami dokonanej w oparciu o przedłożony wniosek o udzielenie pożyczki wraz z załącznikami i jest ważna od daty jej wystawienia do 31 sierpnia 2016 r. (dowód: promesa udzielenia pożyczki leasingowej z 26 października 2015 r. – k. 119-119v akt XXV Co 158/18).

Dokument „promesy udzielenia pożyczki leasingowej” został odebrany przez P. M. (1) ówczesnego Prezesa Zarządu (...) Sp. z o.o., Sp. k. w K. od A. K. (1) w siedzibie (...) S.A. w K. (dowód: oświadczenie z 13 lipca 2018 r. – k. 117 akt XXV Co 158/18).

28 października 2015 r. powódka złożyła u pozwanego **wniosek o dofinansowanie** projektu „Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020 oś priorytetowa 3 Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach działanie 3.2 Wsparcie wdrożeń wyników prac B+R poddziałanie 3.2.1. Badania na rynek”. Jako źródło finansowania wydatków własnych (wkładu własnego – k. 87) powódka wskazała w treści wniosku pożyczkę leasingową z (...) S.A. Składając przedmiotowy wniosek powódka oświadczyła (k. 89), iż: informacje i dane zawarte we wniosku są zgodne ze stanem faktycznym i prawnym oraz że jest świadoma odpowiedzialności karnej za podanie fałszywych danych lub złożenie fałszywych oświadczeń; posiada wystarczające środki finansowe gwarantujące płynną i terminową realizację projektu przedstawionego we wniosku (dowód: wniosek o dofinansowanie – k. 55-89 akt XXV Co 158/18; oświadczenia z 28 października 2015 r. – k. 231).

17 lutego 2016 r. został wystawiony podpisany przez A. K. (1), opatrzony pieczęciami (...) S.A. dokument „aneks do promesy udzielenia pożyczki leasingowej”, wedle treści którego dokonano zmiany pkt 6 „promesy udzielenia pożyczki leasingowej z 26 października 2015 r.” wystawionej dla powódki. W myśl treści tego dokumentu warunkiem

zawarcia umowy pożyczki było m.in. przedłożenie przez powódkę decyzji o umieszczeniu projektu na liście projektów rekomendowanych do wsparcia w ramach (...), ustanowienie na rzecz finansującego hipoteki na nieruchomościach, wniesienia wymaganych opłat i prowizji z tytułu udzielenia pożyczki leasingowej (dowód: aneks z 17 litego 2016 r. – k. 121 akt XXV Co 158/18).

Pismem z 11 maja 2016 r. pozwany poinformował powódkę o **wyborze jej projektu** do dofinansowania. Pozwany uzasadniając kryterium merytoryczne z pkt 5 kryteriów wyboru projektów stwierdził: „Wnioskodawca posiada zdolność do sfinansowania projektu” wskazał, że powódka dysponuje odpowiednimi środkami finansowymi do sfinansowania całości wydatków w ramach projektu (zamierza sfinansować projekt środkami własnymi oraz środkami pochodzącymi z pożyczki leasingowej). Dysponuje środkami finansowymi wystarczającymi na realizację projektu, na zapewnienie jego płynności finansowej, z uwzględnieniem dofinansowania. Dołączono kopie dokumentów potwierdzających zapewnienie finansowania z pożyczki leasingowej przez (...) S.A. na kwotę łącznie 8.574.060,00 zł”. Oceny dokonywano na podstawie informacji zawartych w prognozach finansowych zawartych w dokumentacji aplikacyjnej oraz w dołączonych dokumentach potwierdzających zapewnienie finansowania zewnętrznego (dowód: pismo z 11 maja 2016 r. o wyborze projektu – k. 175-177v).

Powódka w piśmie z 31 maja 2016 r. złożyła wymagane dokumenty. W odniesieniu do dokumentów potwierdzających zewnętrzne finansowanie projektu, powódka zwróciła się z prośbą o **możliwość zmiany źródła finansowania zewnętrznego** z formy udokumentowaną promesą na możliwość zabezpieczenia w formie umowy pożyczki od innego podmiotu gospodarczego na wartość odpowiadającą wymaganemu zabezpieczeniu wskazanemu na etapie wniosku o dofinansowanie (dowód: pismo z 31 maja 2016 r. – k. 179-179v akt XXV Co 158/18).

Wraz z pismem z 13 czerwca 2016 r. powódka złożyła pozwanemu dokumenty potrzebne do zmiany źródła finansowania, w tym umowę pożyczki zawartą ze spółką (...) Sp. z o.o. w W. (dowód: pismo z 13 czerwca 2016 r. wraz z załącznikami – k. 180-190v akt XXV Co 158/18).

Umowa pożyczki z 06 czerwca 2016 r. opiewała na kwotę 8.574.060,00 zł. Powódka zobowiązała się przeznaczyć kwotę pożyczki na pokrycie zobowiązań wynikających z realizacji projektu. Wypłata pożyczki miała następować w transzach na każdorazowy pisemny wniosek powódki, na wskazany rachunek bankowy. Umowa pożyczki została zawarta do czasu jej spłaty, wygasła po dokonaniu spłaty wszystkich zobowiązań przez powódkę. Umowa wygasła także w przypadku odmowy przez PARP finansowania projektu, chyba, że pożyczkodawca wypłacił powódce całość lub część kwoty pożyczki (dowód: umowa pożyczki z 06 czerwca 2016 r. – k. 180v-183).

29 września 2016 r. pomiędzy pozwanym (Instytucją Pośredniczącą) a powódką (beneficjentem) została zawarta **Umowa o dofinansowanie projektu** w ramach (...) badania na rynek programu operacyjnego inteligentny rozwój, 2014-2020 nr (...) (dalej także jako Umowa) (dowód: Umowa o dofinansowanie – k. 192-200v akt XXV Co 158/18).

Wykaz aktów prawnych mających zastosowanie wymieniono w preambule do Umowy. Definicje pojęć zawarto w §1 Umowy, w tym definicję „nieprawidłowości” – przez które należy rozumieć nieprawidłowości w rozumieniu art. 2 pkt 14 ustawy wdrożeniowej o której mowa w pkt 4 preambuły tj. „każde naruszenie prawa unijnego lub prawa krajowego dotyczącego stosowania prawa unijnego, wynikające z działania lub zaniechania podmiotu gospodarczego zaangażowanego we wdrażanie EFSI, które ma lub może mieć szkodliwy wpływ na budżet Unii poprzez obciążenie budżetu Unii nieuzasadnionym wydatkiem” (d: preambuła, §1 Umowy – k. 192-193).

Umowa określa zasady udzielania przez Instytucję Pośredniczącą dofinansowania realizacji projektu pn. „Wdrożenie do produkcji sprężystych elementów wielokształtowych z wykorzystaniem innowacyjnej metody kształtowania poprzez miejscowe oddziaływanie indukcyjne” oraz prawa i obowiązki stron związane z realizacją projektu. Beneficjent zobowiązał się do realizacji projektu z należytą starannością i wykorzystania dofinansowania na zasadach określonych w umowie (d: §2 Umowy – k. 193).

Beneficjent zobowiązał się do realizacji projektu, w zakresie określonym w Harmonogramie rzeczowo-finansowym projektu; osiągnięcia założonych celów i wskaźników określonych we wniosku o dofinansowanie. Projekt uznaje się za zrealizowany jeśli beneficjent wykonał i udokumentował w sposób określony w umowie pełny zakres rzeczowo-finansowy projektu, wdrożył wyniki prac badawczo-rozwojowych poprzez rozpoczęcie produkcji innowacyjnego wyrobu i oferowanie go na sprzedaż lub świadczenie innowacyjnej usługi przez beneficjenta oraz złożył wniosek o płatność końcową (d: §3 Umowy – k. 193-193v).

Beneficjent zobowiązał się do zrealizowania projektu w okresie kwalifikowalności kosztów projektu. Okres kwalifikowalności kosztów projektu rozpoczął się w dniu 01 września 2016 r. i kończył się 30 września 2018 r. (d: §5 ust. 1 w zw. z §7 ust. 1 Umowy – k. 194-194v w zw. z Aneksiem z 18 października 2017 r. do Umowy – k. 259-265 akt XXV Co 158/18).

Za zakończenie realizacji projektu uznaje się dzień dokonania płatności końcowej na rachunek bankowy beneficjenta w przypadku, gdy w ramach rozliczenia wniosku o płatność końcową beneficjentowi przekazywana jest płatność lub dzień zawarcia wniosku o płatność końcową (d: §5 ust. 3 Umowy – k. 194).

Całkowity koszt realizacji projektu wynosił 15.488.160,00 zł. Beneficjent zobowiązał się do zapewnienia finansowania projektu. Całkowita kwota kosztów kwalifikowanych wynosi 12.592.000,00 zł, przy czym: maksymalna kwota kosztów kwalifikowanych na inwestycje wynosiła 12.362.000,00 zł, maksymalna kwota kosztów kwalifikowanych na usługi doradcze wynosiła 230.000,00 zł. Na warunkach określonych w umowie Instytucja Pośrednicząca przyznała beneficjentowi dofinansowanie w kwocie nieprzekraczającej 6.914.100,00 zł, przy czym maksymalna wysokość dofinansowania na inwestycje wynosi 6.799.100,00 zł, co stanowi 55% kwoty kosztów kwalifikowanych, maksymalna wysokość dofinansowania na usługi doradcze wynosi 115.000,00 zł, co stanowi 50% kwoty kosztów kwalifikowanych (d: §6 Umowy – k. 194v).

Dofinansowanie przekazywane jest beneficjentowi w formie zaliczki lub refundacji poniesionych kosztów kwalifikowanych na podstawie złożonych przez beneficjenta i zaakceptowanych przez Instytucję Pośredniczącą wniosków o płatność (d: §8 ust. 3 Umowy – k. 195).

Warunku wypłaty dofinansowania określono w §10 Umowy. Instytucja Pośrednicząca weryfikuje i zatwierdza wniosek o płatność w terminie 60 dni od dnia otrzymania prawidłowo wypełnionego i kompletnego wniosku o płatność. W przypadku gdy wniosek o płatność zawiera braki lub błędy beneficjent na wezwanie Instytucji pośredniczącej jest zobowiązany do złożenia brakujących lub poprawionych dokumentów w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania (ust. 4). Warunkiem wypłaty dofinansowania jest zatwierdzenie przez Instytucję Pośredniczącą poniesionych przez beneficjenta lub podmiot upoważniony kosztów kwalifikowanych oraz pozytywne zweryfikowanie części sprawozdawczej wniosku o płatność (ust. 5). Instytucja Pośrednicząca może odrzucić wniosek o płatność w szczególności, gdy został złożony po terminie, nie został uzupełniony w terminie lub zawiera braki lub błędy, których nie można usunąć (ust. 6). Instytucja Pośrednicząca po zweryfikowaniu wniosku o płatność informuje beneficjenta o zatwierdzeniu lub odrzuceniu wniosku o płatność (ust. 7). Instytucja pośrednicząca jest zobowiązana do wystawienia zlecenia płatności w terminie 15 dni od dnia zatwierdzenia wniosku o płatność (ust. 9). W przypadku zastrzeżeń co do prawidłowości realizacji umowy Instytucja Pośrednicząca jest uprawniona do wstrzymania płatności do czasu ostatecznego wyjaśnienia zastrzeżeń. Instytucja Pośrednicząca pisemnie informuje beneficjenta o wstrzymaniu płatności (ust. 11). Beneficjentowi nie przysługuje odszkodowanie od Instytucji Pośredniczącej w przypadku: opóźnienia wystawienia zlecenia płatności lub niedokonania płatności z przyczyn niezależnych od Instytucji Pośredniczącej, opóźnienia w przekazywaniu płatności z przyczyn leżących po stronie płatnika, braku środków na rachunkach z których realizowane są płatności, wstrzymanie płatności na podstawie ust. 11, wstrzymanie lub odmowa przez uprawnione instytucje w tym m.in. KE realizację płatności, rozwiązania umowy przez którąkolwiek ze stron (ust. 12) (d: §10 Umowy – k. 195v-196v).

Umowa może zostać rozwiązana przez każdą ze stron z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia. Wypowiedzenie następuje na piśmie i musi zawierać przyczyny rozwiązania umowy (d: §16 ust. 1 Umowy – k. 198v).

Instytucja Pośrednicząca może rozwiązać umowę m.in. w przypadku gdy w celu uzyskania dofinansowania, na etapie realizacji projektu lub jego trwałości, beneficjent przedstawił fałszywe lub niepełne oświadczenia lub dokumenty (d: §16 ust. 2 Umowy – k. 198v).

Tryb i zakres zmian opisano w §18 Umowy. W przypadku zaistnienia okoliczności mogących opóźnić realizację projektu beneficjent zobowiązany jest do złożenia Instytucji Pośredniczącej nie później niż 30 dni przed dniem upływu okresu kwalifikowalności kosztów, określonego w §7 ust. 1, wniosku o wydłużenie kwalifikowalności kosztów. Wraz z wnioskiem beneficjent jest zobowiązany w sposób należyty udokumentować przyczyny braku możliwości zrealizowania projektu w okresie kwalifikowalności kosztów oraz przedstawić dokumentację uwiarygodniającą wykonanie projektu w terminie wskazanym we wniosku o zmianę. W przypadku złożenia wniosku o wydłużenie okresu kwalifikowalności kosztów Instytucja Pośrednicząca jest upoważniona do żądania ustanowienia przez beneficjenta dodatkowego zabezpieczenia należytego wykonania zobowiązań wynikających z umowy, zgodnie z §19 ust. 10 (d: §18 ust. 6 Umowy – k. 199v).

Według §19 ust. 10 Umowy Instytucja Pośrednicząca jest uprawniona do żądania dodatkowego zabezpieczenia w formie wybranej spośród form określonych w rozporządzeniu w sprawie zaliczek w przypadku gdy poweźmie uzasadnione wątpliwości, co do prawidłowości realizowanego projektu. Beneficjent obowiązany jest to żądanie spełnić pod rygorem rozwiązania umowy (d: §19 ust. 10 Umowy – k. 200).

Powódka na należyte wykonanie zobowiązania wynikającego z Umowy złożyła gwarancję ubezpieczeniową wystawioną przez (...) S.A. w S.. Gwarancja opiewała na kwotę 2.765.640,00 zł i obowiązywała do 31 marca 2018 r. (dowód: gwarancja z 13 kwietnia 2017 r. – k. 267-270 akt XXV Co 158/18).

Strony Umowy dokonały pięciokrotnego aneksowania łączącego ich stosunku prawnego. Na podstawie aneksu z 18 października 2017 r. dokonano zmiany brzmienia §7 ust. 1 Umowy przyjmując, że okres kwalifikowalności kosztów projektu rozpoczyna się 01 września 2016 r. a kończy w dniu 30 września 2018 r. Zmieniono także treść załącznika nr 2 do Umowy w postaci „Harmonogramu rzeczowo-finansowego” oraz „Harmonogramu płatności” (dowód: Aneks do Umowy – k. 201-210 akt XXV Co 158/18; Aneks do Umowy – k. 211-211v akt XXV Co 158/18; Aneks do Umowy – k. 212-213 akt XXV Co 158/18; Aneks do Umowy – k. 214-243 akt XXV Co 158/18; Aneksem z 18 października 2017 r. do Umowy – k. 259-265 akt XXV Co 158/18; pismo z 05 października 2017 r. wniosek o przesunięcie terminu – k. 319-319v akt XXV Co 158/18).

W związku z wydłużeniem okresu kwalifikowalności wydatków, powódka przedłużyła gwarancję ubezpieczeniową należytego wykonania Umowy do dnia 30 września 2018 r. (dowód: aneks do gwarancji – k. 270v akt XXV Co 158/18).

Realizacja Umowy była podzielona na 4 zadania. Według zaktualizowanego harmonogramu rzeczowo-finansowego termin realizacji oraz kwota maksymalnego dofinansowania na poszczególnych zadaniach przedstawiała się następująco:

- 1) Zadanie 1: nabycie gruntu oraz budowa hali produkcyjno-magazynowej; termin zakończenia zadania 30.09.2018 r.; maksymalna kwota dofinansowania 1.347.500,00 zł.
- 2) Zadanie 2: zakup zespołów produkcyjnych wraz z induktorem oraz aparaturą; termin zakończenia zadania 30.01.2018 r.; maksymalna kwota dofinansowania 5.390.000,00 zł.
- 3) Zadanie 3: zakup wyposażenia dla działu konstrukcyjnego; termin zakończenia zadania 31.03.2018 r.; maksymalna kwota dofinansowania 6.914.100,00 zł.
- 4) Zadanie 4: Zakup wydzierżawionych usług doradczych; termin zakończenia zadania 31.03.2018 r. (dowód: Aneks z 18 października 2017 r. wraz z harmonogramem rzeczowo-finansowym – k. 260-263v akt XXV Co 158/18).

Powódka pobrała od pozwanego zaliczkę w kwocie 2.765.640,00 zł, która została rozliczona w całości a także pozyskała refundację na wydatki w kwocie 205.775,00 zł. Suma pobranej i rozliczonej refundacji opiewa na 2.971.415,00 zł (dowód: wniosek o zaliczkę za okres od 03.12.2016 r. do 28.04.2017 r. – k. 273-279 akt XXV Co 158/18; wniosek rozliczający zaliczkę za okres od 29.04.2017 r. do 23.11.2017 r. – k. 280-293 – wniosek z okres od 24.11.2017 r. do 19.02.2018 r. – k. 294-306).

Powódka złożyła do pozwanego wnioski o płatność (sprawozdawcze), które nie zostały zrealizowane przez pozwanego:

a) Za okres od 20 lutego 2018 r. do 24 kwietnia 2018 r., obejmujący refundację wydatków w kwocie **892.185,00 zł**. Według sprawozdania realizacja Umowy wynosiła: w zakresie zadania 1 - 0%; w zakresie zadania 2 – 70,12%; zadania 3 – 0%; zadania 4 – 62,91% (dowód: wniosek sprawozdawczy za okres od 20 lutego 2018 r. do 24 kwietnia 2018 r. – k. 307-317 akt XXV Co 158/18).

b) Za okres od 25 kwietnia 2018 r. do 29 czerwca 2018 r., obejmujący refundację wydatków w kwocie **485.197,17 zł**. Według sprawozdania realizacja Umowy wynosiła: w zakresie zadania 1 – 36,01% w tym nabycie prawa użytkowania wieczystego 100%; w zakresie zadania 2 – 70,12%; zadania 3 – 0%; zadania 4 – 62,91%.

Suma niewypłaconych przez pozwanego powódce na podstawie ww. wniosków kwot opiewa na 1.377.382,17 zł (dowód: wniosek sprawozdawczy za okres od 25 kwietnia 2018 r. do 29 czerwca 2018 r. – k. 103v-113v).

Pozwany pismem z 27 kwietnia 2018 r. poinformował powódkę o planowanej kontroli, której celem było sprawdzenie, czy projekt jest realizowany zgodnie z postanowieniami Umowy, czy współfinansowane produkty i usługi zostały dostarczone, wydatki faktycznie poniesione, a cele projektu i wskaźniki określone Umową o dofinansowanie zostały osiągnięte. Przeprowadzona przez pozwanego kontrola nie wykazała większych nieprawidłowości. Drobne uchybienia wskazane przez pozwanego zostały usunięte przez powódkę w sposób wskazany przez kontrolerów. Kontrola została zakończona 29 czerwca 2018 r. (dowód: zawiadomienie o kontroli z 27 kwietnia 2018 r. – k. 321-322 akt XXV Co 158/18; pismo z 14 czerwca 2018 r. wraz z załącznikami – k. 324-327v akt XXV Co 158/18; pismo z 18 czerwca 2018 r. – k. 329 akt XXV Co 158/18; pismo z 29 czerwca 2018 r. – k. 331).

Pismem z 29 maja 2018 r. pozwany zwrócił się do (...) S.A. (następcy prawnego (...) S.A.) o udzielenie informacji czy (...) S.A. udzielił promes pożyczek dla 8 podmiotów gospodarczych, w tym dla powódki. W odpowiedzi z 12 czerwca 2018 r. (...) S.A. wskazał, że nie posiada dokumentu promesy wystawionej dla powódki, przedstawiona dokumentacja nie pochodzi od byłej spółki (...) S.A., została przygotowana bez zgody i wiedzy tej spółki, podpisana na dokumencie osoba nie posiadała pełnomocnictwa do jej przygotowania i podpisania w imieniu spółki (dowód: pismo z 29 maja 2018 r. – k. 505, 507; odpowiedź z 12 czerwca 2018 r. – k. 226-226v).

Pozwany w piśmie z **05 lipca 2018 r.** złożył powódce **oświadczenie o wypowiedzeniu Umowy** na podstawie §16 ust. 1 w zw. z ust. 2 pkt 6 Umowy, z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia. W uzasadnieniu oświadczenia, pozwany podał, że powódka przedłożyła fałszywy dokument promesy w celu uzyskania dofinansowania, co stanowi podstawę do wypowiedzenia Umowy na ww. podstawie. Pozwany wypowiadając powódce Umowę nie brał pod rozwagę innych okoliczności, nie prowadził postępowania wyjaśniającego. **W konsekwencji pozwany oświadczył, że złożone przez powódkę wnioski o płatność zostały odrzucone.** Wnioski o zmiany w Umowie z: 17 kwietnia, 26 kwietnia, 21 maja, 13 czerwca 2018 r. pozostały bez rozpoznania. Pozwany wezwał powódkę do zwrotu wypłaconego dofinansowania w wysokości 2.971.415,01 zł (dowód: oświadczenie z 05 lipca 2018 r. o rozwiązaniu umowy – k. 359-361, zpo – k. 513-514v; częściowo zeznania świadka M. S. – k. 760-760v, k. 761-761v, k. 763).

Pismem z 06 sierpnia 2018 r. pozwany zwrócił się do (...) S.A. z informacją o wypowiedzeniu powódce Umowy oraz wezwaniu do zwrotu wypłaconego dofinansowania. Pozwany powołał się na udokumentowane stanowisko powódki, wedle którego powódka skorzystała z usług firmy doradczej, wysłanie wniosku o wydanie promesy na adres jednego z oddziałów (...) S.A., podpisanie dokumentu promesy przez pracownika A. K. (1), odebranie promesy z jednego z

oddziałów. Tym samym powódka mogła zakładać, że uzyskana przez nią promesa jest wiarygodna, a wystawiający ją pracownik należycie umocowany wobec czego powódka nie czuje odpowiedzialności za jakość i sposób organizacji wewnętrznego działania (...) S.A. Pozwany wezwał (...) do ustosunkowanie się do stanowiska powódki (dowód: pismo z 06 sierpnia 2018 r. – k. 515).

(...) S.A. w odpowiedzi na pismo pozwanej z 06 sierpnia 2018 r. wskazał, że podtrzymuje dotychczasowe stanowisko, podnosząc że według obowiązujących procedur nie było możliwe wydanie promesy bez dokonania wstępnej analizy kredytowej przedsiębiorcy, dostarczenia dokumentów finansowych przedsiębiorcy oraz decyzji o przyznaniu dotacji. Gdyby powódka przedłożyła dokumentację i złożyła wniosek o zawarcie umowy pożyczki, miałyby to odzwierciedlenie w stanie systemów. Zakres pełnomocnictwa udzielonego A. K. (1) nie obejmował składania podpisów pod promesami udzielania pożyczki pod dotację (dowód: pismo z 20 sierpnia 2018 r. – k. 227–227v).

Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z 07 sierpnia 2018 r. udzielił powódce zabezpieczenia roszczenia objętego pierwotnym żądaniem pozwu, nakazując pozwanemu wykonanie Umowy na dotychczasowych warunkach, zgodnie z jej treścią, do czasu prawomocnego zakończenia postępowania (dowód: postanowienie z 07 sierpnia 2018 r. – k. 89-92).

Powódka pismem z 20 sierpnia 2018 r. wezwała pozwanego do realizacji Umowy na dotychczasowych warunkach zgodnie z jej treścią, w tym do niezwłocznego uwzględnienia wniosków o rozliczenie płatności pośrednich, wyrażenie zgody na zamianę terminu zakończenia realizacji projektu do 31 marca 2019 r. (dowód: pismo z 20 sierpnia 2018 r. – k. 87-88).

Pozwany w związku z wnioskiem powódki zawartym w piśmie powódki z 20 sierpnia 2018 r. o wydłużenie realizacji projektu do 31 marca 2019 r. na podstawie §18 ust. 6 Umowy wezwał powódkę do ustanowienia i złożenia dodatkowego zabezpieczenia należytego wykonania zobowiązania z Umowy – w formie gwarancji bankowej lub gwarancji ubezpieczeniowej, odpowiadającej kwocie dofinansowania przewidzianego w Umowie tj. 6.914.100,00 zł. Pozwany podniósł, że z pisma powódki z 20 sierpnia 2018 r. wynika, że realizacja projektu w terminie do 30 września 2018 r. nie jest możliwa ponieważ roboty budowlane oraz dostawy urządzeń są wstrzymane, a umowy z kontrahentami będą renegotjowane. W ocenie pozwanego przedstawiony stan faktyczny wskazuje na zagrożenie możliwości osiągnięcia celów projektu, co może skutkować nie kwalifikowalnością całości wydatków ponoszonych w projekcie. Dodatkowe zabezpieczenie powinno zostać ustanowione do dnia 30 września 2019 r. Złożenie zabezpieczenia powinno nastąpić w terminie 10 dni od otrzymania wezwania, pod rygorem wypowiedzenia Umowy (dowód: pismo z 24 sierpnia 2018 r. – k. 115-115v).

Ustosunkowując się do powyższego wezwania powódka wskazała, że żądanie ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia jest w jej ocenie bezpodstawne. Powódka ustanowiła już bowiem zabezpieczenie należytego wykonania Umowy w postaci weksla in blanco oraz gwarancji ubezpieczeniowej z 13 kwietnia 2017 r. Co więcej wyznaczony termin na złożenie gwarancji jest w sposób oczywisty zbyt krótki, gdyż czas potrzebny na uzyskanie gwarancji wynosi 6-8 tygodni. Żądanie zabezpieczenia w tak daleko idącej formie jest nieuzasadnione, zważywszy na stopień realizacji projektu. Ponadto nierozliczenie wniosków o płatność spowodowało, że spółka została zmuszona wypłacać należne kontrahentom wynagrodzenie z własnych środków lub starać się przesuwać płatności, czekając na rozpatrzenie wniosków. Nie zachodzą uzasadnione wątpliwości co do prawidłowości realizacji projektu o czym świadczą wyniki kontroli projektu (dowód: pismo z 06 września 2018 r. – k. 147-150v wraz z załącznikiem ewidencją środków trwałych na dzień 29 sierpnia 2018 r. – k. 151v-152v; wydruk wiadomości e-mail z 08 września 2018 r. – k. 154).

Pismem z 11 września 2018 r. pozwany poinformował powódkę, że w wyznaczonym terminie nie wpłynął dokument potwierdzający ustanowienie wskazywanego zabezpieczenia należytego wykonania Umowy. W związku z powyższym na podstawie art. 207 ust. 8 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych pozwany wezwał powódkę do zwrotu kwoty 2.971.415,01 zł (dowód: pismo z 11 września 2018 r. – k. 156, 364-365; zawiadomienie z 10 września 2018 r. o wszczęciu postępowania administracyjnego – k. 158-158v).

Powódka pismem z 12 października 2018 r. wezwała pozwanego do uwzględnienia wniosków o rozliczenie płatności pośrednich w terminie nie dłuższym niż 3 dni od doręczenia pod rygorem rozwiązania Umowy (dowód: pismo z 12 października 2018 r. – k. 378-380).

Pozwany w piśmie z 22 października 2018 r. wskazał, że powyższe wezwanie powódki uznaje za całkowicie bezzasadne, gdyż powódka nie wniosła stosownego zabezpieczenia oraz stwierdziła naruszenie procedur określonych w art. 184, 207 ust. 8 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, wezwanie powódki do zwrotu wypłaconego dotychczas dofinansowania (dowód: pismo z 22 października 2018 r. – k. 366).

Pismem z 25 października 2018 r. powódka wezwała pozwanego do wykonania Umowy pod rygorem odstąpienia od Umowy (dowód: pismo z 25 października 2018 r. – k. 267-268v).

Powódka złożyła pozwanemu w piśmie z 02 listopada 2018 r. oświadczenie o odstąpieniu od Umowy na podstawie art. 491 § 1 k.c. (dowód: pismo z 02 listopada 2018 r. – k. 270-271).

Postanowieniem z 07 listopada 2018 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z 07 sierpnia 2018 r., XXV Co 158/18 w ten sposób, że oddalił wniosek powódki o zabezpieczenie powództwa (dowód: postanowienie z 07 listopada 2018 r., VI Acz 1017/18 – k. 539, 541-544v akt XXV Co 158/18).

Pozwany działając jako Instytucja Pośrednicząca, decyzją administracyjną z 31 grudnia 2019 r. nr DK(...) określił wysokość kwoty zwrotu przez powódkę dofinansowania na kwotę 2.971.415,01 zł. Przedmiotowa decyzja nie jest ostateczna, powódka wniosła odwołanie od decyzji pozwanego (dowód: decyzja z 31 grudnia 2019 r. – k. 484-502; odwołanie z 21 stycznia 2020 r. – k. 646-690).

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie dowodów z dokumentów urzędowych oraz prywatnych złożonych do akt niniejszego postępowania lub znajdujących się w aktach postępowania zabezpieczającego. Część z tych dowodów została przedłożona w formie zwykłych kopii. Żadna ze stron nie żądała przedstawienia oryginałów dokumentów lub poświadczonych za zgodność z oryginałem odpisów, wobec czego Sąd nie miał podstaw do kwestionowania walorów dowodowych dokumentów złożonych w zwykłych kopiach. Jeśli chodzi natomiast o samą treść dokumentów prywatnych, to stanowią one dowód tego, że osoba, która podpisała dany dokument, złożyła zawarte w nim oświadczenie. Strony nie podważały tego, że osoby które podpisały się pod poszczególnymi dokumentami, złożyły zawarte w nich oświadczenia. Dokumenty prywatne podlegały ocenie z uwzględnieniem całokształtu okoliczności sprawy, zasad doświadczenia życiowego i logiki. To jakie wnioski wywiódł Sąd z przytoczonych w uzasadnieniu faktycznym dokumentów, zostanie wyłożone w uzasadnieniu prawnym.

Sąd pominął jako nie mające znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy następujące dowody: nieczytelne wiadomości e-mail – k. 273-275, 277; wyrok Sądu Rejonowego w Giżycku z 16 lutego 2018 r., II K 531/17 – k. 234-234v; protokoły przesłuchania świadków – k. 279-284, k. 286-288, k. 582-607; odpisy orzeczeń w innych sprawach – k. 292-337; opinię prawną z 06 marca 2020 r. – k. 616-643; pismo (...) z 20 lipca 2018 r. dotyczące (...) – k. 228-229; pismo z 26 lipca 2018 r. do Ministra Inwestycji i Rozwoju – k. 68-72; pismo z 03 sierpnia 2018 r. dotyczące (...) – k. 51; zanonimizowane postanowienie z 16 sierpnia 2018 r. o umorzeniu dochodzenia – k. 117-118; pismo z 30 sierpnia 2018 r. do Ministra Inwestycji i Rozwoju – k. 74-78.

Część z wymienionych dokumentów dotyczyły innych umów o dofinansowanie, których beneficjentami były inne podmioty. Nie mają one według Sądu żadnego znaczenia dla niniejszej sprawy, ocenianej przez pryzmat konkretnego stosunku prawnego określającego prawa i obowiązki stron oraz konkretnej promesy kredytowej. Na podstawę faktyczną rozstrzygnięcia nie mogły także wpływać postępowania karne dotyczące przedkładanych promes kredytowych w innych umowach o dofinansowanie przez innych beneficjentów. Ocenie podlegała należyta staranność powódki w konkretnych okolicznościach sprawy, na tą ocenę nie ma większego wpływu zachowanie osoby mającej wystawić w imieniu banku sporny dokument promesy. Sąd nie był również związany wykładnią treści Umowy,

przepisów prawa krajowego i wspólnotowego zawartą w opinii prywatnej złożonej przez powódkę, jak i ocenami prawnymi zawartymi w uzasadnieniu orzeczeń dotyczących innych umów o dofinansowanie.

Przedmiot postępowania koncentrował się na konkretnej promesie kredytowej oraz wykładni oznaczonego stosunku prawnego. Irrelevantne z punktu widzenia istoty sporu oraz rozstrzygnięcia, pozostawały ewentualne pobudki którymi kierował się pozwany wypowiadając umowy o dofinansowanie w oparciu o zarzut sfalszowania dokumentów promes. Ocena skuteczności wypowiedzenia Umowy następowała w oparciu o wykładnię jej postanowień a nie przez pryzmat „systemowego problemu dotyczącego promes”.

Ustalając stan faktyczny Sąd posiłkował się uzupełniająco, w nieznacznym zakresie zeznaniami świadków. Zastrzec przy tym należy, że istotne dla Sądu była wyłączenie ta część zeznań, w której świadkowie przywoływali określone fakty, a nie opinie, zwłaszcza dotyczące wykładni Umowy, zastrzeżonej dla Sądu. Zakładając takie wykorzystanie zeznań świadków, Sąd uznał je za wiarygodne wykorzystanej części, gdyż korelowały z pozostałym materiałem dowodowym w postaci dokumentów lub też zgodnym stanowiskiem stron.

zeznania świadka D. M. – k. 749-754 – do pominięcia, dotyczą innego podmiotu – systemowy problem promes

zeznania świadka M. S. – k. 759-763 – wiarygodne, jednak nie wnoszą za wiele do postępowania, stanowią potwierdzenie faktów wynikających z dokumentów.

zeznania świadka W. F. – k. 781-790 do pominięcia dotyczą innego podmiotu – systemowy problem promes

zeznania świadka K. H. – k. 797-806 – trzeba zweryfikować jeszcze z zeznaniami P. M. (2) oraz A. K. (1), którzy nie złożyli jeszcze zeznań na piśmie

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd wydał wyrok na podstawie art. 15zszs² ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

Powództwo podlegało oddaleniu.

W związku z faktem, że dochodzone ostatecznie roszczenie o zapłatę powódka wywiodła z tytułu odszkodowania za niewykonanie (nienależyte wykonanie) umowy o dofinansowanie (poprzez jej bezpodstawne rozwiązanie) przez pozwanego, roszczenie to podlega ocenie na gruncie odpowiedzialności odszkodowawczej kontraktowej określonej w art. 471 k.c. W myśl tego przepisu, dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Przesłankami odpowiedzialności kontraktowej są zatem: poniesienie przez wierzyciela szkody, fakt niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez dłużnika, związek przyczynowy między niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania a szkodą oraz możliwość przypisania dłużnikowi odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania (tzn. uchybienie obowiązkom umownym musi być następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiada). Stosownie do reguły rozkładu ciężaru dowodowego z art. 6 k.c., przy uwzględnieniu brzmienia art. 471 k.c., na wierzycielu spoczywa ciężar dowodowy co do wymienionych pierwszych trzech przesłanek. Co do czwartej przesłanki istnieje domniemanie, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiada.

Podkreślić trzeba, że przedmiot sporu (wyznaczony przez podstawę faktyczną powództwa) nie obejmuje żądania zapłaty wynagrodzenia za należyte wykonanie zobowiązania wynikającego z umowy o dofinansowanie przez powódkę, tj. zrealizowanie przez powódkę własnej części zobowiązania (wykonanie pewnej części projektu i złożenie wniosku o płatność). Powódka zasadność swoich roszczeń upatruje w bezpodstawnym – w jej ocenie – wypowiedzeniu Umowy,

a tym samym pozbawieniu jej kontraktowego uprawnienia do ubiegania się o refinansowanie kosztów poniesionych w związku z realizacją inwestycji. Podstawą faktyczną powództwa są twierdzenia, że pozwany dopuścił się nienależytego wykonania zobowiązania (bądź niewykonania) Umowy, gdyż bezpodstawnie wypowiedział Umowę, mimo że nie zachodziły ku temu uzasadnione przesłanki, ponieważ powódka realizowała swoje zobowiązanie w należyty sposób (zgodny z treścią zobowiązania). W tej sytuacji, aby doszło do spełnienia zasadniczej przesłanki odpowiedzialności kontraktowej należało ocenić, czy rozwiązanie przez pozwanego Umowy stanowiło naruszenie zobowiązania, tj. czy pozwany dopuścił się naruszenia warunków kontraktu łączącego strony poprzez skorzystanie z uprawnienia do złożenia oświadczenia woli o wypowiedzeniu Umowy.

Właściwe rozważania odnoszące się do treści stosunku prawnego łączącego strony i oceny oświadczenia woli pozwanego o wypowiedzeniu Umowy, trzeba poprzedzić uwagami natury ogólnej, odnoszącymi się do specyfiki umów o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej. Przedmiotowa Umowa była realizowana w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020, finansowanego ze środków Wspólnot Europejskich. Państwa członkowskie Unii Europejskiej zobowiązane są do urzeczywistnienia działań przyczyniających się do rozwoju kraju i spójności w wymiarze społecznym i gospodarczym. Obowiązek ten wynika z art. 174 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej z 25 marca 1957 r. Celem jednolitej realizacji założeń traktatowych, Parlament Europejski i Rada (UE) wydały w dniu 17 grudnia 2013 r. rozporządzenie nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (Dz. Urz. UE.L Nr 347, str. 320), zwane także „rozporządzeniem ogólnym”. Polski ustawodawca w celu realizacji przytoczonych aktów prawa wspólnotowego wprowadził do polskiego systemu prawnego ustawę z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U z 2016, poz. 217), która wprost w wielu miejscach odsyła do „rozporządzenia ogólnego”, m.in. w zakresie pojęcia nieprawidłowości (por. definicje zawarte w § 1 Umowy i art. 2 Ustawy oraz art. 2 rozporządzenia ogólnego).

W myśl art. 3 przywołanej wyżej ustawy, minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonuje, o ile ustawa nie stanowi inaczej, zadania państwa członkowskiego określone w przepisach rozporządzenia ogólnego. Za koordynację realizacji programów operacyjnych odpowiada minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego wykonujący zadania państwa członkowskiego (art. 4 ust. 1 ustawy). To na czym polega owa koordynacja określa art. 4 ust. 2 ustawy. Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego zapewnia także zgodność sposobu realizacji programów operacyjnych z prawem Unii Europejskiej

w zakresie wdrażania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oraz spełniania wymagań określanych przez Komisję Europejską (zob. art. 5-9, art. 15-17 ustawy).

Pozwany jest instytucją pośredniczącą czyli podmiotem, któremu została powierzona, w drodze porozumienia albo umowy zawartych z instytucją zarządzającą, realizacja zadań

w ramach krajowego lub regionalnego programu operacyjnego. Cele programu operacyjnego są osiągnięte przez realizację projektów objętych dofinansowaniem (art. 31 ustawy). Zasady wyboru projektów określono w Rozdziale 13 ustawy, który przewiduje, co do zasady, jako sposób wyboru projektów do dofinansowania, tryb konkursowy, przeprowadzany według ścisłych wytycznych oraz regulaminów, mający na celu zapewnienie wszystkim wnioskodawcom (ubiegającym się o dofinansowanie) przejrzystych, bezstronnych i rzetelnych warunków konkursowych oraz kryteriów oceny branych pod uwagę przy wyborze danego projektu. Po wyborze motywy komisji oceniającej projekty, są podawane do publicznej wiadomości, wraz ze szczegółowym umotywowaniem wyboru danego projektu, wyszczególnieniem spełnienia kryteriów wyboru projektów wynikających z regulaminu konkursu (zob. też art. 53 ust. 1 in fine ustawy). Podstawę dofinansowania projektu stanowi umowa o dofinansowanie projektu albo decyzja o dofinansowaniu projektu (art. 52 ust. 1 ustawy). Umowa o dofinansowanie projektu może zostać podpisana,

a decyzja o dofinansowaniu projektu może zostać podjęta, jeżeli projekt spełnia wszystkie kryteria, na podstawie których został wybrany do dofinansowania (art. 52 ust. 2 ustawy).

Jak już wspomniano, zadania związane z realizacją ww. programu operacyjnego zostały powierzone przez ministra Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości. Cele i zadania PARP zostały wymienione w art. 4 ustawy o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości z dnia 9 listopada 2000 r. (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r., poz. 359, ze zm.). Agencja uczestniczy m.in. w realizacji programów operacyjnych, o których mowa w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020, jako instytucja wdrażająca (instytucja pośrednicząca II stopnia) albo pośrednicząca, udzielająca pomocy finansowej beneficjentom. PARP, jako instytucja pośrednicząca, udziela pomocy finansowej beneficjentom w drodze umowy, do której stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego (art. 6b ust. 8 w/w ustawy). Zasadnicze elementy konstrukcyjne takiej umowy określono w art. 6b ust. 9 tejże ustawy, do których należą m.in. szczegółowe zasady wykorzystywania pomocy finansowej, sposób wypłaty pomocy finansowej, sposób nadzorowania przez Agencję wykorzystania pomocy finansowej, warunki rozwiązania umowy. Zwrócić należy także uwagę, że w myśl art. 6b ust. 10a ustawy, właściwy minister pełniący funkcję instytucji zarządzającej programem operacyjnym, o którym mowa w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania przez Agencję pomocy finansowej w ramach tego programu, uwzględniając konieczność realizacji celów w nim określonych, efektywnego i skutecznego wykorzystania tej pomocy oraz zapewnienia przejrzystości jej udzielania.

Oceniając na powyższym tle wypowiedzenie przedmiotowej umowy o dofinansowanie dokonane przez PARP pismem z 05 lipca 2018 r. (k. 359-361) ze skutkiem natychmiastowym na podstawie § 16 ust. 1 w zw. z ust. 2 pkt 6 Umowy (k. 198v), którego podstawą było „przedłożenie fałszywego dokumentu promesy w celu uzyskania dofinansowania”, wskazać trzeba, że bez wątpienia zabezpieczenie finansowania projektu było jednym z koniecznych warunków branych pod uwagę przy ocenie wniosku o dofinansowanie. Bez zapewnienia zewnętrznego finansowania projektu przez wnioskodawcę wniosek nie mógł zostać zakwalifikowany do dofinansowania (chyba, że wnioskodawca posiadał własne środki, co uwzględnił w treści wniosku, składając w tym przedmiocie odpowiednie oświadczenie). W celu oceny, czy dokonując tego wypowiedzenia pozwany naruszył postanowienia Umowy należy rozstrzygnąć, czy przytoczona przyczyna wypowiedzenia mieści się w dyspozycji § 16 ust. 1 w zw. z ust. 2 pkt 6 Umowy.

Podstawę wykładni oświadczeń woli mających formę pisemną stanowi tekst całego dokumentu, w którym ujęto oświadczenie woli (także załączników stanowiących jego integralną część). W procesie wykładni podstawowa rola przypada językowym regułom znaczeniowym, przy czym wykładni poszczególnych wyrażeń dokonuje się z uwzględnieniem kontekstu, w którym zostały użyte. Uwzględnieniu podlegają także okoliczności, w jakich oświadczenie woli zostało złożone, oraz cel oświadczenia woli wskazany w tekście bądź możliwy do ustalenia na podstawie postanowień umowy lub okoliczności sprawy. Mimo że argumenty językowe (gramatyczne) w świetle art. 65 § 2 k.c. nie mają decydującego znaczenia, to prawidłowa wykładnia umowy mającej formę pisemną nie może pomijać treści zwerbalizowanej na piśmie i nie może prowadzić do stwierdzeń sprzecznych z jej treścią. Należy mieć także na uwadze to, że wykładnia oświadczenia woli służy jedynie uściśleniu użytych pojęć, nie zaś uzupełnieniu dostrzeżonych po złożeniu oświadczenia woli braków czy zmianie sensu użytych określeń i zwrotów. Dokonując wykładni umowy zawartej w oparciu o ww. przepisy regulujące warunki udzielenia dofinansowania w ramach ww. programu pomocowego należy mieć także na względzie ogólne reguły, na podstawie których dokonywany jest wybór wniosków o dofinansowanie. Ewentualne wątpliwości, niejasności których nie sposób jednoznacznie rozstrzygnąć z zastosowaniem reguł tzw. kombinowanej metody wykładni oświadczeń woli stron, należy rozstrzygać na korzyść beneficjenta. Podmiotem który redagował tekst umowy (oraz kryteria wyboru wniosków) jest bowiem instytucja pośrednicząca.

Strony rozpatrywanej sprawy pozostawały w sporze co do rozumienia umownego terminu „beneficjent przedstawił fałszywe lub niepełne oświadczenia lub dokumenty”, dającego podstawę do wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym. W ocenie Sądu pomocny w odkodowaniu znaczenia tego wyrażenia, jak i zrozumienia przyczyn i

celu zamieszczenia w treści Umowy § 16 ust. 1 w zw. z ust. 2 pkt 6, jest art. 37 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych

w perspektywie finansowej 2014-2020, który w ust. 2 stanowi, że projekt podlega ocenie pod względem spełnienia kryteriów wyboru projektów, zatwierdzonych przez komitet monitorujący, zgodnych z warunkami określonymi w art. 125 ust. 3 lit. [a] rozporządzenia ogólnego; w ust. 4 stanowi, że oświadczenia oraz dane zawarte we wniosku o dofinansowanie projektu są składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań oraz że wnioski o dofinansowanie projektu zawiera klauzulę następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za podanie fałszywych danych lub złożenie fałszywych oświadczeń”. Klauzula ta zastępuje pouczenie właściwej instytucji o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań”; zaś w ust. 5 przewiduje, że właściwa instytucja może wymagać od wnioskodawcy wyłącznie informacji i dokumentów niezbędnych do oceny spełniania kryteriów wyboru projektów”. Jak wcześniej wskazano, jednym z kryteriów oceny wyboru projektu według „Kryteriów wyboru projektów (...)” było to, czy wnioskodawca posiada odpowiednie środki finansowe na sfinansowanie swojej części wydatków w ramach projektu. Według „Kryteriów wyboru projektów” wnioskodawca musi dysponować środkami finansowymi wystarczającymi na realizację projektu, na zapewnienie jego płynności finansowej, z uwzględnieniem dofinansowania.

W przypadku finansowania projektu również z innych niż dotacja, zewnętrznych źródeł (np. kredyt, pożyczka) ocenie podlega wiarygodność/realność pozyskania takich zewnętrznych źródeł finansowania, w tym wiarygodność osób/podmiotów potwierdzających zapewnienie finansowania. W przypadku deklarowania zewnętrznych źródeł finansowania projektu (np. kredyt inwestycyjny, leasing) wnioskodawca załącza do wniosku o dofinansowanie dokumenty potwierdzające powyższe, np. promesę/umowę kredytową, promesę/umowę leasingową. Powódka w treści wniosku o dofinansowanie złożyła m.in. następujące oświadczenie: „W celu minimalizacji ryzyka związanego z niewystarczającymi środkami do sfinansowania inwestycji, wnioskodawca uzyskał w dniu 26 października 2015 r. promesę pożyczki leasingowej z (...) S.A., która pokrywa wymagany wkład własny Wnioskodawcy w odniesieniu do planowanych do poniesienia wydatków. W związku z powyższym Spółka posiada zapewnione środki finansowe na zgodną z założonym harmonogramem realizację inwestycji” (str. 29 wniosku – k. 69 akt Co 158/18). Powódka w pkt XI wniosku podała, że źródłem finansowania wydatków jest pożyczka leasingowa z (...) S.A. (k. 87). Powódka oświadczyła również we wniosku (pkt XIV Załączniki – k. 89), że „informacje zawarte w niniejszym wniosku o dofinansowanie są zgodne ze stanem faktycznym i prawnym oraz, że jestem świadoma odpowiedzialności karnej za podanie fałszywych danych lub złożenie fałszywych oświadczeń”, „posiadam wystarczające środki finansowe gwarantujące płynną i terminową realizację projektu przedstawionego w niniejszym wniosku” (k. 89). Do wniosku o dofinansowanie dołączono sporny dokument promesy od (...) S.A. (vide: lista załączników do wniosku – k. 89v.).

Zważywszy na treść przytoczonych dokumentów a także uregulowań ustawowych przyjąć należy, że §16 ust. 2 pkt 6 Umowy (k. 198v) nie ogranicza swojego zastosowania wyłącznie do sytuacji, gdy beneficjent popełnił przestępstwo przeciwko wiarygodności dokumentów z art. 270 – 273 Kodeksu karnego (podrobienie lub przerobienie dokumentu przez beneficjenta w celu uzyskania dofinansowania albo użycie takiego dokumentu). Zakresem uregulowania tego postanowienia umownego jest objęta także sytuacja złożenia sprzecznego ze stanem faktycznym i prawnym oświadczenia o posiadaniu zewnętrznych środków finansowych na realizację projektu (wkładu własnego), na potwierdzenie czego złożono dokument o określonej treści. Zastrzeżenie przez ustawodawcę dla oświadczeń składanych przez podmiot wnioskujący o dofinansowanie rygору odpowiedzialności karnej jak dla składania fałszywych zeznań, ma na celu z jednej strony przeciwdziałanie składaniu we wniosku nieprawdziwych oświadczeń co do spełnienia kryteriów konkursowych, a z drugiej strony (w przypadku np. złożenia promesy kredytowej na potwierdzenie posiadania zewnętrznych źródeł finansowania) nałożenie na wnioskodawcę obowiązku zachowania należytej staranności w procesie ubiegania się o promesę kredytową. Podkreślić trzeba bowiem, że w ramach formalnej oceny wniosku o dofinansowanie (odnośnie spełnienia poszczególnych kryteriów merytorycznych) wniosek jest weryfikowany wyłącznie pod kątem sprawdzenia kompletności przekazanych przez wnioskodawcę dokumentów oraz oświadczeń (wymaganych przez Regulamin i ustawę), bez analizy zawartości merytorycznej, w tym umocowania podmiotu, który podpisał się pod danym dokumentem bankowym jako jego wystawca. Dodać także należy, że według

art. 24 ust. 2 ustawy „Niestwierdzenie wystąpienia nieprawidłowości w toku wcześniejszej kontroli przeprowadzonej przez właściwą instytucję nie stanowi przesłanki odstąpienia od odpowiednich działań, o których mowa w ust. 9 lub 11, w przypadku późniejszego stwierdzenia jej wystąpienia”.

Na etapie badania wniosku o dofinansowanie nie było podstaw do podważania wiarygodności oświadczeń wnioskodawcy (których prawdziwość jest sankcjonowana karnie), jak również wiarygodności dokumentu promesy udzielenia pożyczki leasingowej złożonego przez powódkę. Wynika to z treści „Kryteriów wyboru projektów” (regulamin konkursu), które, w przypadku przedstawienia przez wnioskodawcę (na potwierdzenie oświadczenia o posiadaniu zewnętrznych źródeł finansowania) tego rodzaju dokumentu, nie wymagały szczegółowej oceny realności pozyskania przez wnioskodawcę zewnętrznego finansowania oraz badania wiarygodności podmiotu (instytucji finansowej) potwierdzającego zapewnienie finansowania wkładu własnego. Promesa kredytowa (pożyczkowa) jest bowiem traktowana w obrocie jako dokument stanowiący przyrzeczenie (wiążące zobowiązanie) banku lub innej instytucji finansowej udzielenia kredytu (pożyczki) w oznaczonej kwocie, a zatem dokumentem, którego uzyskanie poprzedzone jest badaniem zdolności kredytowej przeprowadzanej podobnie, jak w standardowej procedurze udzielania kredytu bądź pożyczki. Promesa taka stanowi dokument potwierdzający wiarygodność finansową przedsiębiorcy, który otrzymał promesę, jak również określa zobowiązanie banku do udzielenia przyrzczonego kredytu (zob. też regulamin konkursu: §8 – k. 144, §9 – k. 144v, §11 – k. 145v, §13 – k. 146; załącznik nr 1 do regulaminu – k. 134 [w] aktach Co 158/18). Z załącznika nr 1 do regulaminu wynika wszakże, że „W przypadku finansowania projektu również z innych niż dotacja źródeł ocenie podlega wiarygodność/realność pozyskania takich zewnętrznych źródeł finansowania [...]”. Należy więc przyjąć, że w obrocie promesa stanowi potwierdzenie wiarygodności finansowej klienta dla jego partnerów biznesowych, z którymi zamierza zrealizować określone przedsięwzięcie (tak również WSA we Wrocławiu w orzeczeniu z 15 lutego 2017 r., III SA/Wr 14/17, Legalis nr 1603561). Jest to dokument bardzo wiarygodny ze względu na podmioty które je wystawiają, sformalizowaną procedurę ubiegania się o tego rodzaju przyrzeczenie, na którą składa się ocena zdolności kredytowej.

Jak wynika z poczynionych w niniejszej sprawie ustaleń, sporna promesa pożyczki leasingowej została wystawiona przez A. K. (1) w imieniu (...) S.A. bez stosownego umocowania, bowiem nie był on uprawniony do wystawiania tego rodzaju dokumentów. Powódka wykazała, że w ramach ubiegania się o promesę złożyła uzupełniony szablon wniosku o promesę, przekazany jej przez pracownika (...) Sp. z o.o. Sp. k. (wydruk wiadomości e-mail z 16 października 2015 r. – k. 112, wniosek o promesę – k. 113-113v; wydruk listu przewozowego – k. 115 [w] aktach Co 158/18). Dokument promesy bez wątplenia został sporządzony przez pracownika banku, odebrany przez ówczesnego Prezesa Zarządu (...) Sp. z o.o. Sp. k. z jednego z oddziałów banku (promesa – k. 119-119v; oświadczenie z 13 lipca 2018 r. – k. 117 [w] aktach Co 158/18).

Zebrany materiał dowody nie dostarcza jednak dowodów świadczących o tym by powódka na potrzeby badana zdolności kredytowej w ramach ubiegania się o promesę przekazywała na ręce A. K. (2) lub pracowników (...) Sp. z o.o. Sp. k. jakiegokolwiek dokumenty niezbędne do zbadania zdolności kredytowej wnioskodawcy. Kolejną okolicznością odbiegającą od normy było to, iż wystawienie promesy nie wiązało się z uiszczeniem opłaty za jej udzielenie. Brak było co prawda bezpośrednich dowodów, że powódka miała pozytywną wiedzę o powyższych faktach, jednakże opisane wyżej okoliczności wystawienia promesy (bez analizy dokumentacji finansowej, bez uiszczenia opłaty za promesę) wskazują, że osoby wchodzące w skład organów powódki, zachowując staranność właściwą podmiotom uczestniczącym w obrocie handlowym, biorąc pod uwagę zasady doświadczenia życiowego i logiki, powinni powziąć uzasadnione wątpliwości co do prawidłowości procedury wystawienia promesy oraz rzetelności tego dokumentu i jego mocy prawnej, a w konsekwencji podjąć działania w celu wyjaśnienia powyższych okoliczności, zwłaszcza w sytuacji gdy promesa opiewa na kilka milionów złotych. W świetle zasad doświadczenia życiowego i logiki, wzorca należytej staranności oczekiwanej od podmiotu należycie dbającego o własne interesy, tego rodzaju braki w procedurze udzielenia promesy powinny wzbudzić najwyższą czujność, zwłaszcza wobec treści ww. przepisów oraz warunków konkursu.

W świetle przedstawionych okoliczności i rozważań powódka nie może powoływać się na domniemanie z art. 97 k.c., że A. K. (1) był umocowany do wystawienia tego rodzaju promes w imieniu spółki (...) S.A., bowiem nie można przypisać

jej należytej staranności, a więc i dobrej wiary przy pozyskiwaniu tejże promesy. Skoro powódka nie zachowała właściwej staranności w procesie przygotowywania wniosku o dofinansowanie, którego częścią było uzyskanie dokumentu promesy potwierdzającego posiadanie zdolności finansowania projektu, posługując się przy tym osobami trzecimi, za których działania bądź zaniechania musi wziąć odpowiedzialność (art. 474 k.c.), to sama odpowiada za to, że wniosek o dofinansowanie na chwilę jego składania nie spełniał wymaganych warunków formalnych w zakresie potwierdzenia kryterium zapewnienia finansowania projektu przez wnioskodawcę (ze źródła zewnętrznego). Nie ma przy tym znaczenia, czy sporna promesa była promesą „miękką” czy „twardą”. Zdaniem Sądu wprowadzenie tego rozróżnienia wynika wyłącznie z linii obrony A. K. (1). W obrocie nie funkcjonuje tego rodzaju rozróżnienie, gdyż postrzeganie promes bankowych jest jednolite. Powódka dysponując regulaminem konkursu, powinna wiedzieć, że chodzi o dokument bankowy stanowiący wiążące dla banku oświadczenie o udzieleniu kredytu w deklarowanej w treści promesy wysokości, wystawiany po zbadaniu zdolności kredytowej wnioskodawcy, za którego wystawienie pobierana jest prowizja.

W konsekwencji należy uznać, że spełniona została przesłanka przedstawienia przez beneficjenta fałszywego (nieprawdziwego) dokumentu w celu uzyskania dofinansowania (w znaczeniu fałszu intelektualnego, skoro promesa nie potwierdzała w rzeczywistości zobowiązania spółki leasingowej do udzielenia pożyczki), o której mowa w §16 ust. 2 pkt 6 Umowy, co – po ujawnieniu tego faktu – uprawniało (...) do wypowiedzenia Umowy ze skutkiem natychmiastowym. Gdy bowiem fakt fałszywości promesy (niezgodności z rzeczywistym stanem rzeczy zawartego w niej przyrzeczenia finansowania projektu przez (...) S.A.) był znany w momencie dokonywania oceny wniosku powódki, to wniosek ten nie zostałby zakwalifikowany do dofinansowania, bo nie spełniałby podstawowych kryteriów formalnych.

Potwierdzeniem rozważań odnoszących się do typowych okoliczności związanych z procesem ubiegania się o promesę kredytową jest to, że jeszcze przed zawarciem Umowy o dofinansowanie z 29 września 2016 r., przed wyborem projektu powódki (11 maja 2016 r.) A. K. (1) w dniu 17 lutego 2016 r. wystawił jednostronnie dokument oznaczony jako „aneks do promesy udzielenia pożyczki leasingowej z 26 października 2015 r.”. W treści tego dokumentu wezwał powódkę m.in. do wniesienia opłat i prowizji, ustanowienia hipoteki. Powódka nie podjęła jednak żadnych czynności zmierzających do zawarcia umowy pożyczki leasingowej z (...) S.A. Po wyborze projektu, powódka zwróciła się do pozwanego o możliwość zmiany finansowania zewnętrznego na pożyczkę od podmiotu trzeciego nie będącego bankiem (pismo z 31 maja 2016 r.- k. 179 akt Co 158/18). Pozyskanie innego źródła zewnętrznego współfinansowania projektu po złożeniu wniosku konkursowego, w którym zawarto sprzeczne z rzeczywistym stanem faktycznym oświadczenia o posiadaniu (w dacie składania wniosku) zewnętrznego źródła współfinansowania inwestycji z pożyczki leasingowej (promesy jej udzielenia) nie wpływa na ocenę złożonego przez pozwanego oświadczenia o wypowiedzeniu Umowy o dofinansowanie. Ujawnione po kilkunastu miesiącach od zawarcia Umowy okoliczności, wypełniały bowiem w ocenie Sądu dyspozycję §16 ust. 1 w zw. z ust. 2 pkt 6 Umowy. W rezultacie Sąd stoi na stanowisku, że Umowa o dofinansowanie została prawidłowo i skutecznie wypowiedziana przez pozwanego pismem z 13 lipca 2018 r.

Skoro powódka nie wykazała aby pozwany dopuścił się nienależytego wykonania zobowiązania, w którym to źródle powódka upatrywała podstaw odpowiedzialności kontraktowej pozwanego, powództwo oparte na art. 471 k.c. podlegało oddaleniu. Nie została spełniona podstawowa przesłanka odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego. W następstwie skutecznego wypowiedzenia Umowy, powódka nie mogła również złożyć oświadczenia o odstąpieniu od spornego stosunku prawnego na podstawie art. 492 k.c. (bez względu na możliwości zastosowania tego przepisu do łączącego strony stosunku prawnego). W rezultacie Sąd oddalił w całości powództwo.

Celem wyczerpania wszystkich zarzutów podnoszonych w toku instancji Sąd zbada pozostałe przesłanki odpowiedzialności kontraktowej oraz odnieść się do pozostałych podstaw wywodzonego przez powódkę roszczenia o zapłatę. Wyraźnie podkreślić jednakże należy, że zaprezentowane poniżej rozważania mają wyłącznie hipotetyczny charakter.

Szkoda, w rozumieniu art. 471 k.c. w z. z art. 361 § 2 k.c. obejmuje rzeczywistą stratę (damnum emergens) i utracone korzyści (lucrum cessans). Przy pierwszej postaci szkody - strata wyraża się w rzeczywistej zmianie stanu

majątkowego poszkodowanego i polega albo na zmniejszeniu się jego aktywów, albo na zwiększeniu pasywów. Szkoda w postaci straty oznacza każde pogorszenie się sytuacji majątkowej poszkodowanego, w wyniku czego staje się uboższy niż był przed doznaniem szkody. Ustalenie wysokości straty następuje z reguły przez porównanie stanu majątkowego poszkodowanego w momencie przed i po doznaniu szkody i określenie występującej tu różnicy. Nie jest jednak wykluczone w określonych stanach faktycznych stosowanie metody dyferencyjnej polegającej na porównaniu rzeczywistego stanu majątku poszkodowanego po zdarzeniu sprawczym ze stanem hipotetycznym, a mianowicie tym, jaki by istniał, gdyby nie nastąpiło rozpatrywane zdarzenie sprawcze. Metoda ta zakłada zarazem uwzględnienie końcowych efektów zdarzenia sprawczego w całym majątku poszkodowanego, nie zadawając się jedynie bezpośrednimi jego następstwami, jak w wypadku tzw. metody obiektywnej. Stosując jednak metodę dyferencyjną (różnicową), trzeba pamiętać o tym, że majątkowe konsekwencje zdarzenia sprawczego określać należy wedle adekwatnego związku przyczynowego, na co zresztą wyraźnie wskazuje art. 361 § 2 k.c. Nadto konieczne jest wykazanie przez poszkodowanego w odpowiednim stopniu prawdopodobieństwa istnienia tak skonstruowanego hipotetycznego stanu majątkowego (zob. orz. SN z 16.11.2016 r., I CSK 776/15, Lex nr 2184938).

Utrata korzyści (*lucrum cessans*) polega na niepowiększeniu się czynnych pozycji majątku poszkodowanego, które pojawiłyby się w tym majątku, gdyby nie zdarzenie wyrządzające szkodę. Szkoda w postaci utraconych korzyści nie może być całkowicie hipotetyczna, ale musi być wykazana przez poszkodowanego z tak dużym prawdopodobieństwem, że w świetle doświadczenia życiowego uzasadnia przyjęcie, iż utrata spodziewanych korzyści rzeczywiście nastąpiła. Od szkody w postaci *lucrum cessans* należy odróżnić pojęcie szkody ewentualnej, przez którą rozumie się „utrata szansy uzyskania pewnej korzyści majątkowej”. Różnica wyraża się w tym, że w wypadku *lucrum cessans* hipoteza utraty korzyści graniczy z pewnością, a w wypadku szkody ewentualnej prawdopodobieństwo utraty korzyści jest zdecydowanie mniejsze. Przyjmuje się, że szkoda ewentualna nie podlega naprawieniu (por. orz. Sąd Apelacyjny w Katowicach

z 24.05.2018r., I ACa 1158/17, Lex nr 2514529).

W ramach odpowiedzialności kontraktowej związek przyczynowy powstałą szkodą a bezprawnym i zawinionym działaniem, które do niej doprowadziło winien być postrzegany przez pryzmat treści art. 361 § 1 k.c. - jako normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Polski ustawodawca przyjął regułę adekwatnego związku przyczynowego wykluczającego z jego zakresu takie następstwa zaistniałego zdarzenia, które nie stanowiły normalnych, typowych konsekwencji podjętych zawinionych zachowań. Związek przyczynowy jest kategorią obiektywną i należy go pojmować jako obiektywne powiązanie ze sobą zjawiska nazwanego przyczyną ze zjawiskiem określonym jako skutek. Istnienie związku przyczynowego, determinowane jest okolicznościami faktycznymi konkretnej sprawy. Stąd za pomocą testu „*conditio sine qua non*” należy zbadać, czy określony skutek stanowi obiektywne następstwo zdarzenia, uznawanego za jego przyczynę, czy oceniany skutek nastąpiłby mimo braku wskazywanej przyczyny.

Uzupełniająco do powyższych rozważań wskazać trzeba, że przyznawane dofinansowanie stanowi środki publiczne, podlegające szczególnemu reżimowi prawnemu. Beneficjent pomocy finansowej z racji jej przyznania i zatwierdzenia nie nabywa żadnych ostatecznych praw do wypłaty kwoty pomocy, jeżeli nie przestrzega warunków, którymi to wsparcie zostało obwarowane i które może być przyznane tylko wówczas, gdy beneficjent spełnia określone w umowie, regulaminie oraz ustawach i rozporządzeniach warunki. Umowa o dofinansowanie mimo, że ma charakter cywilnoprawny, to stanowi realizację przepisów krajowych i wspólnotowych. Jest to specyficzny stosunek prawny, o czym świadczy fakt przekazania przez ustawodawcę rozliczeń tego rodzaju umów pod właściwość sądów administracyjnych. Decyzja o zwrocie środków wydawana jest przez jedną ze stron umowy o dofinansowanie, instytucję pośredniczącą. Beneficjent może ją zaskarżyć wyłącznie w trybie administracyjnym.

Pochylając się nad pozostałymi przesłankami odpowiedzialności kontraktowej należy nadmienić, że powódka w ramach spornej Umowy mogła liczyć na kwotę dofinansowania w wysokości 6.914.100,00 zł. Pozwany do momentu wypowiedzenia Umowy pismem z 05 lipca 2018 r. zrefundował powódce wydatki w łącznej kwocie 2.971.415,00 zł. Do wykorzystania pozostała różnica wynosząca 3.942.685,00 zł, dochodzona przez powódkę (bez jednego grosza). W

związku ze złożonym przez pozwaną oświadczeniem o wypowiedzeniu Umowy, pozwana nie rozliczyła złożonych przez powódkę wniosków o płatność (zwrot poniesionych wydatków kwalifikowanych) opiewających na kwotę 1.377.382,17 zł. Poprawność realizacji projektu do momentu złożenia spornego oświadczenia o wypowiedzeniu Umowy nie budziła większych zastrzeżeń pozwanej o czym świadczy kilkukrotne przedłużenie aneksami terminu realizacji projektu, okresu kwalifikowalności wydatków oraz wyniki kontroli z połowy czerwca 2018 roku.

W związku z wypowiedzeniem przez pozwanego Umowy pismem z 05 lipca 2018 r. oraz wstrzymaniem płatności pośrednich, powódka zaprzestała realizacji projektu. W dniu 07 sierpnia 2018 r. zostało wydane postanowienie o zabezpieczeniu, nakazujące pozwanemu wykonywanie Umowy na dotychczasowych warunkach. Powódka pismem z 20 sierpnia 2018 r. wezwała pozwanego do realizacji Umowy, realizacji wniosków o rozliczenie płatności pośrednich oraz wyrażenie zgody na zmianę terminu zakończenia realizacji projektu do 31 marca 2019 r. Pozwany w związku z wnioskiem powódki wezwał ją na podstawie §18 ust. 6 w zw. z §19 ust. 10 Umowy (k. 199v-200 akt Co 158/18) do ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia należytego wykonania Umowy w formie gwarancji bankowej lub gwarancji ubezpieczeniowej, odpowiadającej kwocie dofinansowania (6.914.100,00 zł). Powódka nie wykonała wezwania pozwanego, w rezultacie termin realizacji projektu bezskutecznie upłynął, a pozwany dochodzi od powódki w postępowaniu administracyjnym zwrotu wypłaconego dofinansowania.

Wobec zaprezentowanych okoliczności oraz zarzutów formułowanych przez powódkę, należy się zastanowić, czy pozwany posiadał uprawnienie do żądania ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia, a w przypadku pozytywnej odpowiedzi na to pytanie, ocenić jak niewykonanie przez powódkę rzeczzonego obowiązku wpływa na omawiane przesłanki odpowiedzialności kontraktowej pozwanego (szkodę i związek przyczynowy).

W ocenie Sądu pozwany posiadał uprawnienie do żądania złożenia przez powódkę zabezpieczenia wykonania Umowy w postaci gwarancji bankowej lub gwarancji ubezpieczeniowej. Uprawnienie to wynika z §18 ust. 6 w zw. z §19 ust. 1, 4, 5, 10 Umowy (k. 199v-200) w zw. z §6 ust. 4 Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego w sprawie warunków i trybu udzielania i rozliczania zaliczek oraz zakresu i terminów składania wniosków o płatność w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich z 18 grudnia 2009 r. (Dz.U. Nr 223, poz. 1786). Sąd nie ma co do tego wątpliwości, zwłaszcza gdy weźmie się pod uwagę fakt, że strony kilkukrotnie przedłużały termin realizacji Umowy. W związku z przedłużeniem na mocy aneksów okresu kwalifikowalności kosztów, powódka przedłużyła ustanowioną gwarancję ubezpieczeniową do końca września 2018 roku, czyli końca okresu kwalifikowalności kosztów (zob. gwarancja ubezpieczeniowa – k. 267-270; aneksy do gwarancji ubezpieczeniowej – k. 270v; aneksy do Umowy - k.201-263v [w] aktach Co 158/18).

Na powyższą ocenę nie ma wpływu treść sądowego postanowienia o zabezpieczeniu z 07 sierpnia 2018 r. Na podstawie tego orzeczenia pozwany został zobowiązany do dalszej realizacji Umowy na dotychczasowych warunkach. Bez wątplenia żądanie złożenia przez powódkę zabezpieczenia w związku z wnioskiem powódki o przedłużenie terminu realizacji projektu mieści się w tej kategorii. Pozwany miał także swobodę w wyborze sposobu zabezpieczenia, argumenty na które powołała się powódka w piśmie z 06 września 2018 r. (k. 147-150v) stanowią polemikę z umownymi oraz ustawowymi uprawnieniami pozwanego.

W tym stanie rzeczy nie sposób przyjąć aby między nienależytym wykonaniem zobowiązania przez pozwanego w postaci bezpodstawnego wypowiedzenia Umowy, a szkodą określoną jako różnica między górną granicą dofinansowania a wypłaconymi już środkami, zachodził adekwatny i nieprzerwany związek przyczynowy. O adekwatnym związku przyczynowym będzie można mówić wtedy, gdy w ciągu zdarzeń jedno z nich jest warunkiem koniecznym (przyczyną) wystąpienia następnego, przy czym powiązania między poszczególnymi zdarzeniami mają charakter normalny, tzn. typowy, oczekiwany w zwykłej kolejności rzeczy (zob. m.in. wyrok SN z 08 grudnia 2005 r., III CK 298/05, Legalis nr 429292).

Powódka nie wykazała, że gdyby pozwany nie wypowiedział jej Umowy, to pozyskałaby pełne dofinansowanie, ukończyła i rozliczyła cały projekt w określonym terminie, nie musiała występować o jego przedłużenie, składać zabezpieczenia wykonania Umowy (w związku z ww. wnioskiem o jej przedłużenie do marca 2019 r.). Zwrócić

należy uwagę, że termin zakończenia zadań nr 2-4, w myśl harmonogramu rzeczowo-finansowego do aneksu z 18 października 2017 r. upływał 31 marca 2018 r. (k. 260-263v akt Co 158/18). Jak wynika ze złożonych do akt wniosków sprawozdawczych za okres od 20 lutego 2018 r. do 24 kwietnia 2018 r. (k. 307-317 akt Co 158/18) oraz za okres od 25 kwietnia 2018 r. do 29 czerwca 2018 r. (k. 103v-113v akt Co 158/18), powódka nie ukończyła do momentu złożenia przez pozwanego oświadczenia o wypowiedzeniu Umowy zadań nr 2-4. Niezależnie od wypowiedzenia Umowy, treści postanowienia o zabezpieczeniu, powódka musiała wystąpić na podstawie §18 ust. 6 Umowy o wydłużenie okresu kwalifikowalności kosztów oraz aktualizację harmonogramu rzeczowo-finansowego. Bez tego nie mogła liczyć na wypłatę dofinansowania.

Skoro powódka nie wniosła wymaganego zabezpieczenia, strony nie zawarły aneksu przesuwającego termin kwalifikowalności kosztów i aktualizującego harmonogram rzeczowo-finansowy, nie sposób przyjąć, by zostały wykazane przez powódkę przesłanki szkody oraz związku przyczynowego między powstałą w majątku powódki szkodą a nienależytym wykonaniem zobowiązania przez pozwanego w postaci bezpodstawnego wypowiedzenia Umowy. Nawet zatem gdyby uznać hipotetycznie, że pozwany dopuścił się nienależytego wykonania zobowiązania, to powództwo nadal podlegałoby w całości oddaleniu. Powódka aby uzyskać korzyść majątkową w postaci bezzwrotnej dotacji musiała wszakże nie tylko zrealizować projekt, ponieść określone wydatki kwalifikowane, ale także rozliczyć się z dotacji zgodnie z postanowieniami Umowy oraz ww. ustaw i rozporządzeń.

W ocenie Sądu wbrew stanowisku powódki na kanwie niniejszego postępowania nie ma zastosowania art. 492 k.c., nie tylko ze względu na uprzednie skuteczne wypowiedzenie Umowy przez pozwaną w lipcu 2018 roku. Uniemożliwia to nakreślony na wstępie rozważań prawnych charakter umowy o dofinansowanie oraz administracyjno-prawny tryb rozliczania wypłaconych dotacji w przypadku braku zrealizowania w terminie projektu oraz nierozliczenia pobranego przez beneficjenta dofinansowania. Umowa o dofinansowanie nie jest umową wzajemną, w której wypłata przez instytucję pośredniczącą beneficjentowi dotacji, odpowiada ekwiwalentne świadczenie beneficjenta. Nawet w przypadku przyjęcia odmiennego założenia, to powódka musiałaby wykazać wszystkie przesłanki odpowiedzialności kontraktowej na zasadach ogólnych (art. 494 § 1 in fine k.c.) w tym szkodę i związek przyczynowy, a te jak zostało to już wyjaśnione na kanwie oceny powództwa pod kątem art. 471 k.c. nie zostały wykazane przez powódkę.

Z wyłożonych przyczyn powództwo zostało w całości oddalone.

O kosztach orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Powódka, jako przegrywająca sprawę, zobowiązana jest do zwrotu stronie przeciwnej poniesionych przez nią kosztów. Wyliczenie kosztów procesu Sąd pozostawił referendarzowi sądowemu.